

BÉKÉS IZABELLA

Jódal Kálmán: Die Liebe: Jóleső rövidzárlat

„Már rég hozzászoktam, hogy minden, amit valaha ismertem, a felismerhetetlenségig különös metamorfózison esett át.”

(Jódal Kálmán)

Forum Könyvkiadó
Újvidék, 2016
244 oldal, 2990 Ft

Sloboda nema granicu. Vagyis a szabadság határtalan. Ez a sokféleképpen értelmezhető mondat olvasható Jódal Kálmán *Die Liebe: Jóleső rövidzárlat* könyvében az *Öröm* című novellában. Ez a mondat reklámfeliratként jelenik meg a történetben. Egy Ronhill Ultra Light cigarettát hirdet fehér alapon vágtagzó telivérrel. A ló vágtagja valóban szabad, éppoly határtalan, mint az az *Öröm*, mellyel a XXI. századi ember szembenéz világával. A felirat végtelen iróniája az egész műben fellelhető. A szabadság, mellyel megválasztjuk elmúlásunkat, nem igazi szabadság. Jódal úgy kalauzolja végig olvasóját a világán, mintha ebbe a groteszk univerzumba csöppenve meg sem szabadna lepődnünk a látottakon. Hiszen végül is igaza van. A kivájt szemű neon arkangyalok, a modern Kőműves Kelemennék vasbetontömbbe falazott sóhajai, a sakálvadászat „a jól átmosott kontaktlencséinken” (*Öröm*) keresztül nézve nem lehetnek hallucinációk. Egy olyan karkai világba csöppenünk, ami a miénk is lehet(ne).

A 2016-ban napvilágot látott kötet a Fórum Könyvkiadó gondozásában jelent meg Újvidéken. Az 1967-ben született Jódal Kálmánnak ez a harmadik kötete. A borító egészen égszínké, szinte vonzza a tekintetet, ami megakad az előtte tornyosuló fekete nadrágos, acélbetétes Martens bakancsot viselő lábon. (A könyvben többször is visszatér a márkás lábbeli.) A láb egy fényes, tükröződő csempefelületen áll, tapos, amit a kissé kopottas *Die Liebe*, vagyis *Szerelem* (cím) felirattól csupán egy vonal választ el. Talán éppen határátlépésre készül. Az alcím csupán a belső borítón jelenik meg. A Jóleső rövidzárlat utalhat magának a szerelemnek a létezési formájára vagy akár a kötet szövegeinek létrejöttére is.

A kötet három ciklusból áll: *Die Menschmaschine*, *Interzone* és a *Hellraiser spirit*, melyek egyszerre tárják fel az ol-

vasó előtt a valós, létező újvidéki teret, s a posztapokaliptikusnak mondható már-már cyberpunkra emlékeztető világot. A szerző bejárást enged, utat nyit ezekhez a rideg, neonfényes, külvárosi helyekhez, kocsmákba, szétlőtt vagy lelakott lakóépületekbe vezet be. Ezeket a sétákat segítik Igor Bartolec fotói is, melyek hol hatalmas villanypóznákat, paneltömböket, hol piramisszerű betonépületeket, fémből készült csavarokat, építkezések állványzatait ábrázolják, de mindig fejjel lefelé fordítva. A fotók illetően kötetbe illesztése is azt sugallja, hogy Jódal terei bár valóságosak, mégis ettől elrugaszkodva vezetnek át egy delíriumos, félelemmel és erőszakkal teli fantáziavilágba.

A novellák nem épülnek egymásra, nem függenek szorosan össze, de mintha mégis egy horoggal kapaszkodnának ugyanabba a szövegtestbe, amit tépnek, cibálnak, kivéreztetnek. Az olvasó borzalommal vegyített zavarral olvassa ezeket a húsba maró, erotikus vagy olykor mesébe hajló történeteket. Néhol mintha Hajas Tibor Sidpa Bardójának¹ kipufogógázban fetrengő szerelmesei köszönnének vissza ránk. „Leccsatolja a nadrágszóját, s a nyakamon átdobva magához húz. (...) Aztán a vállába harapok, és vadászkésével átvágom a torkát. / A bőséges vértócsából, amit arccal a perzsaszőnyegre vágódva kibocsát magából, a falra firkálom: ITT VOLTUNK. / TALÁN:” (The young Gods, later). Ezek a sorok Jódal kötetzáró novellájában olvashatók. A szeretők, az elbeszélő és U-Vox, akik egy Csipkerózsika-szerű mese házában egymáséi lesznek, miután minden evilágiból kiábrándultak, utolsó pillanatban még nyomot hagynak, vérrel írt sorokat a falon. A test utolsó nedvei végső performanszukat szolgálják. A záró novella mindezek mellett keretet is teremt a műben. A kezdő rész La Mettrie-hez viszonyuló *Embergép* címe, mely a technika és ember egymáshoz való viszonyát taglalja – a legtöbb történetben kiábrándító a kapcsolat; elszemetesedő városok, márkás selejtek, személytelen virtuális viszonyok – visszaköszön az utolsó történetben. Az elbeszélő a gyilkosság után Bauhaus feliratú trikóját felkapva kísétál a semmibe. Művész és technika egymásra talál, bár korántsem a művészeti irányzat által óhajtott kiegyensúlyozottságban, hanem sokkal inkább az azonos nevet viselő posztpunk együttes disszonanciájában.

A *Die Liebe* a határon túli világot tárja elénk műfajokon átívelve, a költői és minimalista nyelv sarkait összedolgozva. Bemutatja Újvidék jelenét vagy inkább múltjának hiányát, a túlnani magyar létet.

¹ Hajas Tibor: Szövegkáprázat (Sidpa Bardo), Hajas Tibor: *Szövegek*, Enciklopédia Kiadó, 2005.